

Očima studentů

KONEC CIVILIZACE ANEB NOVÝ PŘEKRÁSNÝ SVĚT VYSOKÝCH UMĚLECKÝCH ŠKOL

Stát se z nadaného člověka praktikujícím umělcem je na prahu 21. století dlouhodobý, pragmatický a o roman-tismus ostříhaný proces.

Dovnitř

Věty typu: „To je ale pěkný obrázek. To dítě má talent...“, slýcháváte ve své podivné samotě celé dětství. Jsou-li rodiče osvíceni, najdou Vám základní či střední uměleckou školu nebo budou právě naopak její adresu zatvrzele z praktických důvodů mýjet. Tak či tak, vnitřní puzení si patrně stejně vyskočí později samo. Před branami přijímacího řízení se obvykle setkávají dva typy adeptů: ti školení, tedy přibližně znalí realii, a ti, kteří přišli, protože prostě musí. V této chvíli je cíl jasný. Stát se letos jedním ze dvou až tří přijatých do vybraného ateliéru. Uspěť tak mezi přibližně padesáti uchazeči a ukončit období jisté neadaptability do prostředí vašich vrstevníků. Aby tato cesta nebyla jednoduchá, je zároveň nutné najít ateliér takový, ve kterém vyučuje vedoucí, jenž je vedle silné umělecké osobnosti i dobrým pedagogem, což se nemusí bohužel vždy nutně pojit. Kontakt student-vedoucí je v šestiletém studiu do značné míry určující a formující především pro novou jedinečnou uměleckou personu a nedílná intimita podobného vztahu vyžaduje určité oboustranné „naladění se“...

Uvnitř

Stalo se. Přijetí „do klubu“ rovná se čistá euforie. Přes veškerou změnu chápání glorifikovaného termínu umění a jeho relativní demokratizaci hlavně v minulém století, požíváme my, umělci, jistého exkluzivního postavení ve společnosti. I ten, kdo nikdy neviděl současné umění na živo, obvykle podléhá auře, kterou

nosíme... Netrvá však dlouho a křehká vize umělec-kých ideálů a osobní svobody dopadá vahou betonového sudu na hladinu Orlické přehrady. Pominuly strasti a tápání klasického studenta v realitě vysoké školy, ta umělecká navíc nenabízí příliš prostoru pro „sezení v zadních lavicích“. Škola je hnízdo a dav tvoří svým peřím stěny pro ty opravdu nadané, platí jen do jisté míry. Od dne imatrikulace totiž obvykle pokládáte svou duši na pánev o velikosti fotbalového hřiště a její růst je podmíněn vedle usilovné práce i notnou dávkou štěstí a schopnosti pochopit dobu. Vedle prosazování vlastní individuality na poli umění, rozvíjení oborové kvality a hledání přenosu funkce umění do veřejného prostoru, musí být ovšem každý i z nás existenčně zajištěn. Současný systém Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy nabízí minimální možnost čerpání prostředků pro studenty vysokých uměleckých škol a prostředky „tam venku“ v podobě veřejných zakázek či grantů jsou určeny jen pro ošlehané matadory-absolventy-padesátníky.

Ven

I při trpělivém odříkání však po ukončení studia dnešního umělce u nás nečeká štedrá grantová politika, která například z Holandska činí moderní ráj umělců, ale bohužel kupříkladu ani realita irská či islandská, která zbavuje umělce daňové povinnosti. Tato fakta, ale i omezená kapacita trhu s uměním v České republice, tak zájemce o život v umění na plný úvazek vede nutně zpět na začátek, tam, kde normální obory obvykle začínají. „K čemu to bude a kdo si to koupí?“ Triviálnost podobné samozřejmosti, tedy užitnost umění a návaznost na jeho funkčnost ve společnosti, která o základní kameny podobného dialogu ztratila zájem, je pro nás prakticky každodenní neřešitelná otázka. Obory jako *grafický* nebo *produktový design* tvoří

na mé domovské Fakultě výtvarných umění Vysokého učení technického v Brně pouze dva z šestnácti, a jsou to právě ty jediné, o které má komerční sféra automaticky zájem. Jakkoli fakultě naše alma mater podává ruku seč může, konec civilizace u nás značí i fakt, že doba, kdy bylo dobrým mravem střední třídy mít doma nějakého toho *Václava Špálu*, je v nenávratnu.

Politika umění

„Hledí jeden na druhého a oba očekávají, že ten druhý udělá to, co čeká ten první“. Volným překladem *Martina Bubera* se dostávám k tomu, o co tu běží. Moderní vysoká umělecká škola by se totiž měla zbavit pejorativního moralistního názoru, že je bezpředmětné učit své studenty (ale i absolventy) řádně prezentovat a prodat své přednosti. Měla by vedle unikátnosti hledat i univerzálnost; tedy svůj podíl na majoritním dialogu společnosti. **Kvalitou moderní vysoké umělecké školy by mělo být v aktivní spolupráci s galerijními a muzejními institucemi připravit své absolventy na realitu.**

Přes veškeré relativistické a utopistické vlastnosti myšlenek pánů *Bubera* či *Huxleyho*, které jsem si pro tento esej přivlastnil, jsem se ovládl a necitoval žádného z výtvarných teoretiků nebo autorů zabývajících se výkladem estetiky. Pokud má být vůbec umění funkčním, pak dle mého názoru na jakékoli úrovni a především pro své univerzální sdělení. Nevidím jediný důvod, proč by vysoké umění nemělo překračovat

klaustrofóbní hranice moderních galerií a neobhajovat či ještě lépe nevysvětlovat své postoje prostředky srozumitelnými občanům planety Země?

Pokud jde o adresáty tohoto textu, nehodlám je blíže specifikovat. Na každé straně barikády, jak je bohužel mnou vymezená oblast často vnímána, stojí neomylní ostrostřelci i bohabojní ranhojiči. Jedním z elementárních příznaků české kotlině vlastních, je zapomínat na své nezařazené. Pokud hledáte jednoduchý slogan o funkčnosti a kvalitě umění, který by po tomto textu měl zůstat, pak nám snad pomůže filozof, jehož jsme zapomněli před tragickou a rychlou smrtí pro jeho velikost přivítat zpátky doma.

„Věda a technika jsou stejně jako umění a poezie vpravdě kulturními instancemi: teorie informace a teorie komunikace mají být stejně jako teorie estetické považovány za jazyky, tedy za tvůrce reality“ (*Vilém Flusser*, *Bezedno*).

Kontaktní adresa:

Petr Dub (student 3. ročníku)
Fakulta výtvarných umění
Vysoké učení technické v Brně
Rybářská 13/15
603 00 Brno
E-mail: dub@ffa.vutbr.cz
art@petrdub.cz
Internet: www.petrdub.cz

